

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

NOVI IZVJEŠTAJ OTKRIVA ILEGALNE FINANSIJSKE TOKOVE U BOSNI I HERCEGOVINI, CRNOJ GORI I SRBIJI

Izveštaj 'Ilegalni finansijski tokovi (IFF) u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji' otkriva glavne pokretače i sadašnje trendove ilegalnih finansijskih tokova u ove tri države i analizira kako njihove vlade suzbijaju ovaj oblik kriminala.

BEČ, AUSTRIJA – 19. januar 2022. godine: Milioni eura od ilegalnih finansijskih tokova (IFF) putuju kroz Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju svake godine, prema novom izvještaju Globalne inicijative protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Veći dio novca cirkuliše kroz finansijski sistem. "Kriminalno podzemlje pomjera svoj novac kroz svijet finansija, kako u regionu, tako i kroz offshore", rekao je Robin Cartwright, jedan od autora izvještaja.

Izveštaj 'Ilegalni finansijski tokovi u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji: ključni pokretači i trenutni trendovi' je nastavak izvještaja o IFF-u u Albaniji, Kosovu i Sjevernoj Makedoniji koji je objavljen u avgustu 2020. godine. Izveštaj pruža detaljne informacije o načinima prenošenja nezakonito zarađenog novca iz tri ekonomije na korisnike kriminalnih radnji širom svijeta.

Izveštaj je analiza iz perspektive civilnog društva, zasnovan na opsežnim intervjuima sa zvaničnicima za borbu protiv pranja novca, policajcima, infrastrukturnim savjetnicima i predstavnicima civilnog društva širom regiona. Iako izvještaj baca svjetlo na taj fenomen, nezakonita priroda tih tokova otežava otkrivanje cijelog obima problema: 'Nedostatak dostupnih podataka o svim komponentama i kanalima IFF-a, a posebno o pranju novca i kanalima trgovine, najvjerojatnije čine brojke predstavljene u izvještaju značajno potcijenjenim', rekao je Cartwright. Autori takođe napominju da je potrebno više istraživanja o tome kako se kriptovalute koriste za pranje novca.

Izveštaj se bavi trima komponentama IFF-a, najprije korupcijom, organizovanim kriminalom i utajom poreza. Takođe, prate se kanali preko kojih se kreće prljav novac i pokazuju da su državne institucije u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji, imaju ograničenu svijest i sposobnost da adekvatno odgovore na IFF.

Korupcija ostaje ključni problem na Zapadnom Balkanu, a izvještaj se fokusira na tri studije slučaja: finansiranje nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini, odbrambenu industriju Crne Gore i infrastrukturne investicije u Srbiji. „Slučaj Srbije je posebno interesantan jer se čini da je korupcija u infrastrukturi povećala cijene troškova za 20-30 posto, ali nema institucionalnog odgovora koji bi to dokazao”, ističe Saša Đorđević, koordinator Globalne inicijative za Srbiju i Crnu Goru. "Odrambena industrija u Crnoj Gori također zaslužuje veliku pažnju s obzirom na lošu kontrolu u

zemlji nad rizikom nabavke i upravljanjem financijskim i operativnim rizikom”, dodaje on.

Što se tiče utaje poreza, izvješće otkriva da je Zapadni Balkan svake godine uskraćen za 200 miliona eura zbog ilegalne trgovine duhanom, te da se porez na dohodak izbjegava plaćanjem radnika u gotovini. Primjerice, u Bosni i Hercegovini gotovo 30% radne snage je neformalno zaposleno. Milijarde eura uvoza ranjive su na lažno fakturisanje diljem Zapadnog Balkana.

U pogledu organizovanog kriminala, u izvještaju se ističe da trgovina drogom, falsifikovanom robom i krijumčarenje migranata stvaraju nezakonite finansijske tokove velikih razmjera. "Tržište krijumčarenja migranata u 2020. godini procijenjeno je na oko 8,5 do 10,5 miliona eura samo u Bosni i Hercegovini", rekla je Anesa Agović, koordinatorica Globalne inicijative za Bosnu i Hercegovinu.

Prihodi zarađeni od korupcije, utaje poreza i organiziranog kriminala koji se zatim peru u lokalnim ekonomijama Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije procjenjuju se na 2-5% godišnjeg BDP-a svake zemlje – ukupno 1,5 milijardi do 3,75 milijardi eura. Smatra se da većina tog novca ide u građevinarstvo, nekretnine, turizam i kockanje.

U izvještaju se zaključuje da je unatoč značajnim naporima vlada da spriječe ovu vrstu kriminala, provedba novih zakona i propisa ograničena. "Ovo obeshrabruje javni i privatni sektor od ulaganja u osnovnu infrastrukturu. I to lišava legalnu ekonomiju resursa potrebnih za održivi razvoj, poput ulaganja u zdravstvo, škole, socijalnu pomoć i javnu sigurnost", rekla je Kristina Amerhauser, jedna od autorica izvještaja. Nadalje, problem IFF-a nije dobro shvaćen i nedovoljno je istražen. "Nadamo se da će fokus Globalne inicijative na ovu temu povećati svijest o problemu i potaknuti učinkovitiju prevenciju i odgovore", rekao je Amerhauser.

Za dodatna pitanja ili intervju s autorima izvještaja, obratite se Claudio Landi (Claudio.landi@globalinitiative.net).

O Globalnoj inicijativi

Globalna inicijativa protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (GI-TOC) je mreža profesionalaca koji rade na prvim linijama borbe protiv ilegalne ekonomije i kriminala. Kroz globalnu mrežu opservatorija civilnog društva za ilegalnu ekonomiju, pratimo trendove i radimo na izgradnji dokaza za efikasnije javne politike, širimo stručnost naše mreže i kataliziramo multisektorske i holističke odgovore na čitav niz kriminalnih aktivnosti. Sa Fondom za otpornost Globalne inicijative, podržavamo aktiviste i lokalne nevladine organizacije koje rade u oblastima u kojima kriminal kritično podriva bezbednost, sigurnost i životne šanse ljudi.